

KOROŠKI SLOVENEK

Naroča se pod naslovom: „KOROŠKI SLOVENEK“.
Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

Rokopisi se naj pošiljajo na naslov:
Politično in gospodarsko društvo, Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

List za politiko,
gospodarstvo in prosveto

Izhaja vsako sredo. — Posamezna številka 15 grošev.
Stane četrtletno: 1 S 50 g; celoletno: 6 S — g
Za Jugoslavijo
četrtletno: Din. 25.—; celoletno: Din. 100.—

Dobre volje manjka!

V zadnjem času se gotovi liberalni krogi v deželi krčevito trudijo, da dokažejo razliko med bi-dišarji in Slovenci. Pri vseh mogočih in nemogočih dokazih pa prezrejo gospodje najvažnejše dejstvo, da mladina, ki prihaja v šolo, ne kaže nobene razlike. Otroci obeh delov so neveselji nemščine. To je dejstvo, ki mora biti upoštevano pri preustroju našega šolstva. Vsa nepravilnost dose-danje šolske prakse na Koroškem je dokazana že v tem, da tudi nezavedni stariši svojim otrokom v predšolski dobi niso mogli ubiti nemščine v glavo. Pri šolskem poučevanju otrok torej nikakor ne sme in ne more govoriti volja starišev, marveč samo jezikovna zmožnost otrok. Ali hočejo nacionalni krogi zanikavati celo šestletno prakso starišev?

V celovškem nacionalnem glasilu smo minule tedne brali naziranje, da so vendar nemški kulturni proizvodi mnogo višje stoječi nego slovenski. Po našem mnenju je razgovor o kakovosti duševnih proizvodov raznih narodov popolnoma odveč. Kakovost narodno-kulturnih proizvodov se more oceniti samo z narodnega stališča. Pesniško delo ali umetnikov proizvod je na višku, če pravilno izraža narodovo duševno in duhovno doživetje. Čim bolj se narodova duša zrcali v pesmi ali sploh umotvoru, tem boljša je. Brez pretiravanja lahko trdimo, da smo boljši poznavalci nemške kulture nego Nemci slovenske. Da je temu tako, dokazuje že dejstvo, da nekateri Nemci sploh zanikavajo obstoj slovenske kulture. Kdor hoče primerjati medsebojno dve kulturi, jih mora prej vsaj poznati. So nemški kulturni proizvodi, ki našemu okusu in čustvu ne odgovarjajo popolnoma, in vendar nam ne pride na misel, da bi jih zato podcenjevali ali odklanjali. Ta pravica pristojna samo narodu, katerega duša se naj v kulturnem proizvodu zrcali.

Če bi mi Slovenci bili kulturno tako nesamostojni in plitvi, kakor to mislijo nacionalni nemški krogi, bi bili že zdavnaj podlegli drugi kulturi in se prelevili v Hrvate, Nemce ali Italijane. In vendar smo še in koroški Slovenci tudi danes še stavimo točno opredeljene zahteve kulturne samobitnosti.

V novejšem času razburjajo celovške kroge gotovi pojavi v Sloveniji. Postavitev kamna pri Prevaljah, razpust nemškega kulturnega društva v Mariboru, zborovanje društva dobrovoljcev v Trbovljah in še mnogo drugega navajajo v dokaz protinemškega stališča Slovencev. Ni v naših močeh, da bi vplivali na politični razvoj v sosednji državi, kot del slovenskega naroda smo zainteresirani pač na kulturnem razvoju, ker smo tega deležni tudi mi, politične prilike pa nas brigajo toliko kot vsakega dobrega Avstrijca. Nedavne izjave avstrijskega poslanika v Beogradu o napredujočih kulturnih in gospodarskih stikih med obema državama morajo n. pr. zadovoljiti vsakega dobrega Avstrijca. Če bi se hoteli slovenski in jugoslovanski krogi vznemirjati radi vsake prireditve Südmarke, kjer se govori o skrbi za „nemški“ Maribor in „nemško“ spodnjo Štajersko, bi razburjanja ne bilo konec. Celovške kroge moramo samo opozoriti, da je v pretežni meri kriva njihova sabotaza slovenskih zahtev po kulturnih pravicah, da ne pride do znosnega sožitja obeh narodov in tako odvzame možnost, da se izvendrjavni krogi bavijo z našimi notranje-državnimi vprašanji. Dokler razmere pri nas niso urejene — in to so priznali vodilni možje naše države — tako dolgo ne more nihče odrekati materinskemu narodu pravice, da se bavi z življenjskimi prilikami svoje manjšine. Tudi nemškemu narodu noben resen človek ne odreka pravice, da skrbi za kulturni razvoj svojih številnih manjšin.

Še kratko besedo k zborovanju koroškega Kluba v Celju, ki je enako bilo povod neosnovanih

sumničenj. Na nemški strani imamo dovolj podobnih pojavov, društvo Kočevarjev, društvo spodnjih Štajercev in druga. Marsikatera ost bi odpadla, če bi ravno tisti nemški krogi, ki se čutijo prizadete po zborovanjih takih slovenskih društev, ne onemogočili slehernemu slovenskemu laičnemu

izobražencu življenjsko možnost na Koroškem in ga prisilili na pot s trebuhom za kruhom.

Če se hoče torej kdo baviti s celotnim našim vprašanjem, mu je najprej potrebno obojestransko poznanje in mu je potrebna tudi dobra volja za rešitev.
Dravski.

Pota in cilji malega naroda.

Nered je po svetu. Prvič so se zamajali stebri človeškega uma in izuma v stoletju, ko je zla sila odvrnila poglede sveta od Stvarnika, čigar stvar je vse vidno in nevidno. Z razvojem brez Boga se je mračil človeški razum in je ledenelo srce, v svet duše pa je legla težka senca. V strahu so se ljudstva oprijela nižjih vzorov — družbe, naroda, stanu — a onemogla niso mogla zabraniti, da danes pretresajo države in njihova gospodarstva močni sunki, napovedujoč strašno zmedo bodočih dni, če se stvar ne poniža pred Stvarnikom.

Ni zaman klic, ki ga kričijo sodobne prilike. V narodih sveta že poganja prvo mlado življenje. V Franciji in na Poljskem, med Čehi, Slovaki in Jugoslovani, med Nemci in Italijani je tatoliška mladina mogočen klicar prve in največje zapovedi vsega življenja. Še se bori seme v izsušeni zemlji za svoje sokove, ponekod že sili iz prsti že zeleno-sveže bilje, obetajoč lepšo žetev. — Nenajzadnja je naša Avstrija liki vigrédna njiva. Mnogokod sicer že zamrzla, ob sončnih legah raztajana in zrahljana; njeni sejavci sejejo često globoko, dobri gospodarji šepetajo prošnjo blagoslova.

Majhen košček te njivice je na jugu, kjer sije sonce toplejše. Tod ljudstvo že briše prah s križev v hišnih kotičkih in jih obdaja s svežim cvetjem. Vigrédne sape vejejo tod po božjih in človeških domovih. Kot v jutro se vzbuja mladina mladega naroda, krepko-močno bije srce, topla kri sili v zadnjo žilico. Vigréd življenja Slovencev v deželi Koroški!

Na voditeljskem tečaju. V začetku nove prosvete sta dva fantovska dneva. Nič na njih revolucionarstva, ki kot enodnevni zakrili v zrak in oslepljeno pade na zemljo. Nič na njih mračnjaštva, ki se ogiba dneva in svetlobe. Petdeset fantov, mladih mecesnov, je v teh dneh iskalo globin katoliškega slovenskega življenja. Da postanemo možje, so djali, po Stvarnikovi podobi ustvarjajoči v misli, besedi in slehernem delu. Božja, narodna in stanovska zavest nas bo vodila v odgovornem svetu prosvete, da ga zgrabimo občestvenega v sestanku in pesem in igro, iz knjige in tečaja in športa. Danes še njiva, smo jutri sejavci zdravega semena. Dobrohotno so zrle s stene na to družino lepe oči slovenskega Kreka, ki je nosil nekoč istega duha. In stari Andrej Einspieler, da bi bil na sliki oživel, zaklical bi bil: Fantje, tako je prav! Mirno-začudeno je celo oko postave odkrivalo prizore, ki bogatijo tudi državo in potrjujejo postavu.

Na občnem zboru Slovenske prosvetne zveze. Z ognjevitim navdušenjem v očeh je podjunjski starešina z mlado dušo pozdravil veliki zbor kulturnih delavcev. Takole je naročil: Manifestiramo za katoliško in narodno prosveto. Zlato nitko slovenske koroške zgodovine predemo naprej, da smo in bomo narod poštenjakov, narod vrlih mož. Vi delavci, ki ste doslej vztrajni in značajni stali na braniku naših idealov, ostanite odločni in nepremakljivi kot naše gore tudi naprej! Kar ima rod dobrega in zdravega, se ima zahvaliti Cerkví in svoji prosveti. Tudi v bodoče bodi duša naše mladine čista, ne suženjska! Tudi v bodoče bodi Kristus srce narodnega življenja, katoliška prosvetna akcija temelj narodne in državne zgradbe pri nas!

Še drug, preprost pa zlat mož naše doline je nastopil in govoril: Vsak ptič, ki leta po zraku, ljubi svoje gnezdo, ljubi roditelje in sprejema njihovo melodijo. Pri nas pa so ljudje, ki nam zabranjujejo ljubezen do matere govorice, do slovenske narodne zavesti. Naši otroci ne slišijo v šolah matere govorice, vzgajajo jih v preziranju domačega, slovenskega. Hočemo, da se otroci priučijo tudi nemščine, vendar moramo po vseh vzgojnih pravilih zahtevati, da se vrši nemški pouk le na podlagi dobrega znanja materinščine. Kanceler nam je naročil zvestobo narodnosti, njegovo naročilo hočemo in bodem izpolnili. Hočemo sodelovati na obnovi naše države. Prenavljati in izboljševati pa morejo le krepke sile poštenih in značajnih državljanov. Tako vzgojo v šolah zahtevamo od države, to vzgojo bomo tudi znanprej nadaljevali v naši prosveti. Že se je v državi in deželi govorilo o pravičnejšem postopanju z našo manjšino. Naj končno besedam sledijo dejanja! Priznali so, da smo. Sedaj zahtevamo, da se nam zagotovi samostojno kulturno življenje, da se naša narodna enota prizna tudi v zakonih stanovske države in njenih organizacij. V koroški deželni zbor hočemo svojega kulturnega zastopnika. Vse to nam narekuje ljubezen do naše narodnosti, a obenem tudi ljubezen do naše države, kateri hočemo služiti kot svobodni, zdravi sinovi.

Sledil je pregled poslovanja Prosvetne zveze v minulem letu, nazoren dokaz, da tli v slovenskem ljudstvu dežele še silna življenska sila, ki mora prej ali slej najti prave svoje oblike in svoj izraz. In še brzojavka v pozdrav in prošnjo njim, ki jim je naloga, da varujejo in pospešujejo kulturni in gospodarski blagor svojih državljanov in deželanov. V krasni fantovski pesmi je izvenelo lepo zborovanje v zaprisego zvestobe Bogu, narodu in domovini.

Avstrija in Jugoslavija.

Avstrijski poslanik v Beogradu je podal nedavno sledečo izjavo o odnošajih naše države do Jugoslavije: Z razvojem odnošajev med Avstrijo in Jugoslavijo sem zadovoljen. Odnošaji postajajo čedalje bolj vzajemni in prijateljski. Med obema državama ni nobenega nesoglasja splošnega značaja in tudi nobenih razlogov za nesporazum. Mi smo sosedni in hočemo ostati dobri sosedni. Avstrija goji globoke simpatije napram Jugoslaviji. Nalogi obeh držav si ne nasprotujeta, marveč srečno izpopolnjujeta. Med obema državama obstoja srečna gospodarska odvisnost. Možnosti še tesnejšega sodelovanja obstojajo na kulturnem področju. Avstrija je bila od nekdanj ponosna, da je mogla sprejemati in združevati duhovne vplive svojih sosedov. Jugoslovansko umetnost in znanost bi morali v Avstriji še boljše poznati. S tem bi se državi še boljše seznanili in začeli še bolj spoštovati in ljubiti.

Tudi zunanji minister Berger-Waldenegg je v svojem obsežnem poročilu o zunanjepolitičnih smernicah naše države našel na naslov Jugoslavije prijazne besede.

Omenimo še nedavno poročilo dunajske „Reichspost“ o notranjem položaju v Jugosla-

viji, ki pravi med drugim: Notranjo krizo države je razrešilo imenovanje vlade dr. Stojadinoviča, ki je izročil notranjo ureditev dr. Korošcu, možu, katerega politična nadarjenost in sila jamčita za dobro bodočnost. Vladi dr. Stojadinoviča ne ogroža ne skupščinska in ne izvenskupščinska opozicija. Kajti opozicija nima zahtev, katere ne bi vseboval že vladni delovni načrt. Vlada pušča opoziciji popolno svobodo, tako da je v zadnjih tednih priredila več zborovanj kot člani vlade. Čim bi se v skupščini pojavila kakoršnakoli nevarnost za vlado, bi predvsem Hrvati vlado takoj podprli. Hrvati želijo volitve, nakar naj novi narodni poslanci najdejo pot k bratskemu sožitju."

Ob važni izjavi avstrijskega poslanika v Beogradu so našli slovenski listi v Jugoslaviji toplo besedo za našo manjšino na Koroškem, ki bi lahko tvorila vez med Jugoslavijo in Avstrijo. Listi omenjajo, da se v zadnjih tednih pojavljajo na Koroškem znaki novega nasilja nad manjšino. „Jutro“ pripominja zraven: „Ne pride nam na misel, da bi dolžili za žalostne dogodke avstrijsko vlado, marveč ljudi, katerim se zdi nepojmljivo in nemogoče, da bi imeli tudi Slovenci kake pravice, zlasti pa pravico samostojnega narodnega in kulturnega razvoja. Pričakujemo od vlade, da se ne bo dala ustraševati, marveč bo sledila svojemu boljšemu prepričanju in izpolnila svoje ponovne obljube. Tako se bodo pridružili koroški Slovenci kot širok in močan most med Jugoslavijo in Avstrijo.“

Državni praznik v Jugoslaviji. Prvi december je v Jugoslaviji praznik narodnega zedinjenja. Obhajali so ga slovesno po vsej državi, posebno v večjih mestih. Manjše proslave so se vršile tudi v inozemstvu, tako v Budimpešti, na Dunaju, v Pragi in drugod. Jugoslovanski radio je prenašal slavnostne komade. Posebno pažnjo je posvetil jugoslovanskemu državnemu prazniku švicarski radio, ki je podajal jugoslovansko glasbo in petje. — V Celovcu se je vršila v kapucinski cerkvi slovesna sv. maša, katere se je udeležil jugoslovanski generalni konzul dr. Ljudevit Koser z gospo, vicekonzul dr. Rankl z gospo, ostalo konzularno osebje in mnogi člani jugoslovanske kolonije. Popoldne se je vršila v konzularnih prostorih čajanka jugoslovanske kolonije.

12. december. Medtem ko skuša vrhovni poveljnik italijanskih čet v Abesiniji maršal Badoglio z odločnimi ukrepi zavojevati in zagotoviti svoji vojski končno zmago, se razvoj v Evropi ostri. Pod pritiskom Anglije bo sklican za 12. decembra v Ženevi sankcijski odbor, ki bo protiitalijanske ukrepe še poostril. Kot zadnji čas izgleda, je Anglija odločena prisiliti Italijo do popuščanja. V slu-

čaju, da bi Italija skušala v odgovor na podvojeni pritisk napasti Anglijo v Sredozemskem morju, bi se po Lavalovi izjavi Francija postavila odločno na stran Anglije. V odgovor namerava Italija baje izstopiti iz Društva narodov in je odločena, da se brani s skrajnimi sredstvi. Končni izid pričete, za Evropo tako usodne igre je torej danes še zavrt v temo.

Madžarski državniki na Dunaju. Minuli teden sta se mudila na Dunaju madžarski ministrski predsednik Gömbös in zunanji minister Kanya. Obiskovala sta zveznega prezidenta Miklasa, kanclerja in podkanclerja. Posvetovanja državnikov so se sukala okoli mednarodnega položaja, ki stavlja obe državi — Avstrijo in Ogrsko — pred nova vprašanja.

Drobiž s celega sveta. Sv. Oče je imenoval 16 novih kardinalov. Med njimi je tudi praški nadškof dr. Kaspar in dunajski nuncij Sibilija. — Avstrija. O priliki 50letnega jubileja nižjeavstrijskih posojilnic sta govorila zvezni prezident Miklas in kancler Schuschnigg o združnem delu in ga označila kot važen temelj državne obnove. Vseh članov dom. fronte je po zadnjih podatkih okoli dva milijona. V državnem zboru je imel zunanji minister Waldeneck velik zunanjepolitičen govor, v katerem je povdaril avstrijsko težnjo po miru, ki edini zamore rešiti Evropo ogrožene bodočnosti. V Gradcu so odkrili spomenik admiralu Tegetthoffu, ki je stal svoječasno v Pulju. Ministrski svet je zadnji svoji seji med drugimi odredil oddajo pocenjene moke gorskim kmetom, podaljšanje zasilne podpore brezposelnim ter zagotovil denarna sredstva za prostovoljno delovno službo do konca leta. — Jugoslavija. Povodom drž. praznika je vlada odredila obsežno amnestijo političnih kazni. Notranji minister dr. Korošec je nedavno govoril o notranjem položaju v državi, o katerem je naglasil, da ga bodo ob njegovem polnem izboljšanju zaključile skupščinske volitve. Krajevno organizacijo nemškega Kulturbunda v Veliki Kikindi je vlada vsled prekoračenja delokroga razpustila. — Čehoslovaška. Odnosaji med Čehi in Slovaki se vidno boljšajo. Državni prezident Masaryk namerava vsled svoje starosti odstopiti. Na njegovo mesto pride baje dr. Beneš. — Bolgarija ima novo vlado, katere glavna naloga je priprava novih volitev, ki se vršijo v februarju. — Nemčija nadaljuje svoj kulturni boj. Meissenski škof dr. Legge je bil obsojen na visoko denarno globo. Nedavno se je vršila preiskava na stanovanjih vodilnih katoliških mož v Berlinu. Izgleda, da gre do devizni procesi proti koncu in da rabijo sovražniki Cerkve novih sredstev za svojo gonjo. — Francija. Laval se trdo bori za večino v poslanski zbornici. V drugič že mu je izrekla zaupnico in kljub ostremu pritisku svojih protivnikov jo bo dobil tudi še tretjič, da zamore nadaljevati

svoje posredovanje med Italijo in Anglijo. — Irška je postala republika. Angleška vlada je pristala na zadnje zahteve Ircev in jim dovolila polno politično svobodo. Svesta si je, da bi odklonitev irskih želja imela le še hujši odpor Ircev proti Angležem za posledico. — Abesinija. „Učite se bojevanja od levov!“, tako je nasvetoval Abesinec Havariate svojim vojakom. „Ne napadajte, ne spuščajte se v bitke, zavlečite vojno do prihodnjega deževja. V boju moža z možem boste zmagali vi.“ — Japonska je zasedla vse železnice severne Kitajske. Njen načrt gre za tem, da v zvezi s Kitajsko in Japonsko nastopi proti sovjetom.

Pismo v decembru.

Če listamo pro rojstnih knjigah in primerjamo število rojstev zadnjih let s številom iz predvojne dobe ali še več nazaj, ugotovimo, da je število letnih rojstev padlo več ko za polovico. Bela smrt se širi tudi na deželo. Svoj čas je bilo nekaj navadnega, da so imele družine veliko otrok, v starih družinskih seznamih iz prve polovice minulega stoletja najdemo še mnogo družin z 8 do 10 otroci, a danes so družine s številnimi otroci tudi že na deželi postale redke. Tako se nam zdi kot nekaj neverjetnega, če beremo, da so imele v srednjem veku nekatere vladarske in patricijske družine po petnaist in še več otrok.

Omejevanje rojstev je najhujša rana sedanjega časa. Beli ljudje si kopljejo z zlorabo zakona sami svoj grob. Katoliška Cerkev je že od nekaj povdarjala, da je prvi in pglavitni namen zakonske zveze: otrok. A dandanes se smatra otrok le kot breme, ponujajo se na vseh koncih in krajih z usiljivo reklamo razna sredstva, ki zabranjujejo otroka. Ta kuga se ne širi samo po mestih, marveč sili tudi že na deželo. Poželenje mesa in poželenje oči sta rodila strah pred otrokom. Protinarnavni zločin preprečevanja rojstev in uničevanje komaj rojenega življenja hočejo znanstveno utemeljevati. Baš minule tedne pa smo čuli iz Jugoslavije, kako so se učeni možje izjavili proti umotom ključnega življenja in so svoje rojake resno svarili pred tovrstnim zločinom nad življenjem. Težke gospodarske in socialne razmere, prenizki dohodki, premajhna stanovanja, zahteva po stanu primernem življenju, ozir na zdravje, življenska nevarnost za mater, boljša vzgoja manjšega števila otrok in še sto drugih izgovorov služi modernim zakonom kot zagovor za zločin nad življenjem. Zdi se, kakor bi v modernem svetu se ponavljala zgodovina starega Rima. Širi se bela kuga, narodi umirajo v svoji nenravnosti. Strah pred Stvarnikom vsega, tudi še nerojenega človeškega življenja, plemenita žrtev, odpoved v ljubezni, za vse to je med sodobnimi ljudmi tako malo smisla.

PODLISTEK

Ksaver Meško:

Na Poljani.

(58. nadaljevanje.)

Tako je šla skozi življenje in ga ni okusila nič. Živela je drugim, ne sebi... Minila so leta; prišla je starost, da ni vedela kdaj. In glej, pogledala je zdaj včasih, v svečanih trenutkih, nazaj in okoli sebe in v sebe, in razveselilo se je srce navzlic vsi žalosti, ki jo je gledala ob sebi. Ker v vednem delu, v vednem trudu je ostalo srce čisto; nič prahu vsakdanjega, neprazniškega in nesvetega življenja ni leglo nanj... Ker najčistejša ostajajo srca onih, ki gredo v vednem delu ali v vednem trpljenju skozi življenje. Kakor ogenj je trpljenje in delo, plamen, ki očiščuje in ne trpi ob sebi ne rje, ne nesnage. Svet je ogenj, sveto je delo, posvečeno je trpljenje!

Mladostno je bilo srce, a telo starkino je bilo oslabeło. Utrujeno je bilo od vednega truda in si je želelo pokoja.

Zadrhtela je v nemiru vsa Trata, ko se je odpravljala Katra k sestri, vdovi in majhni posestnici v sosedni fari. Odpočije si pri nji še malo ali umre in najde v smrti večni mir in odpočitek.

Najhuje je zadel naklep Katrin Vilmo in Tinko.

„Ne hodite, teta! Ne pustite naju sami!“

Gorjupa bridkost je zaskela v srcu starkinem, ko sta prosili v obupni srčni tesnobi. Čutila je: res ji pušča sami! Ker bila je edina na Trati, ki ji je ljubila res goreče, z ljubeznijo materinsko, ki je ni imela dati nikomur drugemu.

„In glej, Katra, tvoji skrbi, tvoji vesti jih je izročila rajna Marija.“

Še enkrat je omahovalo srce, drhteče v veliki boli in tesnobi.

„Trati ni mogoče več pomagati, res. A deklama! Za nji skrbiš, za nji trpiš!“

A kakor razodetje drugega sveta je čutila in je videla duša prihodnost. Saj ne bo dolgo... „In ti se ne pogubita več. Tukaj si sejala dobro seme, Katra, s srečno, od neba obilo blagoslovljeno roko. Torej pojdi v miru...“

„Saj bi tako ne bile več dolgo skupaj... Bog z vama! In rajne mamice ne pozabita!“

Tako se je poslovila starka od svojih ljubljensk, jokajočih bridko kakor ob pogrebu materinem.

Še Železnika je vznemiril odhod Katrin. A pomagati ni vedel in mogel. Proti snehi je bil brez moči: in ta je želela, da gre starka stran. Brez moči, da reši Trato. Ker grešil je nad obema, nad sneho in nad Trato. In še najsilnejša moč je slaba, če ji stoji na poti lastni greh.

Zamišljeno je strmela za počasi odhajajočo starko — peljati se ni marala, le kovčeg z obleko naj pripelja ob priliki za njo, je prosila. In kakor od daleč, zamolklo bučanje strašne trombe sodnega dne, mu je šumelo v glavi, od vina in žganja težki:

„O Trata, umirajoča...“

***

„Kakor kamen je človek, kamen, ki se ga vrže v vodo. Pada, da se pogreze v blatu.“

Vendelin, izgubljeni študent, izgubljeni sin Trate je modroval tako v gostilni in je naslanjal od pitja težko in bolno glavo v roke.

Od pamtiveka je bilo tako z našo mladino in

ostane tako vekomaj: pošljejo jih v tujino, na naznane poti; in nekateri gredo svojo pot in ne omagajo, in najsji je od začetka do konca, iz doline do višine, s samim trnjem in kamenjem posuta. Nasprotstva le jačijo mlado njihovo moč, zapreke kujejo njih voljo in jo store železno trdno. Drugi omagajo. Ta pod zaprekami, drugi, ker mu je pot prelahka in ga omehkuži. Tretjim stopi nenadoma usoda na pot in jih prime za roko in jih povede nazaj po cesti, ki so je prekoračili s težavo, ali jih odvede hipoma na drugo pot. Ivana tako.

Potem pride drugo dejanje. Nekateri se vdajo in se zagledajo z vsem srcem naprej po novi poti; sprijaznilo se z novimi cilji in jim stopajo krepko naproti. V eni noči obračuni kateri s prejšnjim življenjem: kakor bi zaprl knjigo, popisano s krasnimi besedami, in bi jo položil naglo na stran. Ni časa več, da bere te mehke, sanjave pravljice. Delavnik je, visoko stoji solnce! Le včasih se vrsti praznik za dolgo vrsto delavnikov, truda in napore polnih. Tedaj odpro ono lepo knjigo in se zamaknejo in potopijo v njo z začudenimi, svetlimi očmi, z nemirnim srcem. Drugi obračunajo v mesecih, tretji v letih, a četrti nosijo dolg prejšnjega življenja do smrti s seboj.

In ti se ozirajo v enomer nazaj na pot za seboj. Ne morejo je pozabiti, ne morejo se vživeti v novo življenje. Pravljisko lepi, s samim zlatim, demantno čistim solcem preplavljeni se jim zde zdaj odbegli časi in najsji so bili še tako težki, z mnogimi skrbi in bridkim pomanjkanjem ogrenjeni. Bedeči in v spanju sanjajo o njih. S sladkostjo in s toploto so prožete sanjarije, srce je do vrha polno velikega, boleznega hrepenenja.

(Dalje sledi.)

Zoper to moderno bolezen je sv. oče pred tremi leti slovesno povzdignil svoj glas: „Nobene razmere niso v stanu opraviti zlorabo zakona. Vsaka zloraba nasprotuje božjim in naravnim postavam, vsi opravičujoči vzroki so nezadostni ali pretirani.“ Cerkev vidi, da je pogosto zelo težko izpolnjevati krščansko in naravno postavo, pozna tudi razne nevarnosti in težkoče današnjega časa, ki so v zvezi z vzgojo otrok, a vse to ne opravičuje zlorabe zakona. Njegov prvi in poglobljen namen je in ostane — otrok. In če se ta poglobljen namen vedoma zametuje, je to prestopek božje in naravne postave, je znamenje pomanjkanja ljubezni in zaupanja do Boga. Izkušnja uči, da revni stariši v zaupanju do Boga lažje in boljše vzgajajo deset otrok, kot pa stariši, ki imajo samo enega otroka. En sam je in še ta je navadno bolehen, razvajen in le prečesto ga Previdnost iztrga predčasno iz maternih rok. Kot v kazen! Največjo škodo pa utrpi žena sama, ki ji je zabranjen njen zvišeni materinski poklic. Živčne bolezni, razdražljivost, migrena in še druge bolezni modernih dam so le zunanji in vidni izrazi duševne bolezni. Poglejte na deželi matere s kopico otrok, kako so duševno in telesno zdrave!

Posledice bele smrti so se pokazale pri starih Rimljanih. Bela smrt je uničila mogočno rimsko cesarstvo. Podobno se zna v stoletju zgoditi tudi z Evropo. Dunajska „Reichspost“ poroča n. pr., da bo čez pet let na Dunaju 50.000 šolarjev manj. V Združenih državah Amerike imajo beli pari le enega do dva otroka, zamorski pa deset do dvanajst. More se naravnost že številčno izračunati, kdaj postanejo Združene države zamorska republika. Zdravniška veda more podaljšati človeško življenje do visokih meja, povprečna človeška starost se je v zadnjih letih podvojila. Tako bodo narodi belega plemena obstajali končno iz samih starcev brez mladega naraščaja. O tem hočemo pokramljati v prihodnjem mesečnem pismu.

Za sklep omenimo še nekaj razveseljivega, posnemanja vrednega. Neka firma na Koroškem je svojim delavcem in nastavljenecem, živečim v divjih zakonih, dala na razpolago, da se ali poročijo ali morajo zapustiti službo. To je vplivalo bolj kakor kak misijon, vsaka še tako ostrá pridiga. Seve bi se dalo podvomiti o moralni vrednosti pod pritiskom sklenjenih zakonov. Vendar smo mnenja, da bi bilo priporočati še ostalim podjetjem, da sicer svojim v konkubinatu živečim delavcem in nastavljenecem ne daje voliti med odpustom ali cerkveno veljavnim zakonom, pač pa jim resno svetujejo, naj uredijo svoje življenske razmere.

S tem zaključujemo letošnja mesečna pisma. Želimo vsem bralcem veselo in srečno novo leto in prosimo tudi prihodnje leto za dober posluš. Četudi često trde in brezobzirne besede hočejo biti samo pomoč, da zacelimo še pri nas mnoge večje in manjše rane. Tako bo naše narodno telo odporno še bolj!

K. f.

DOMAČE NOVICE

Gospodarska samopomoč. Sprejeli smo: Kakor jutranja zarja se zdijo človeku razni načrti in navseti naše centrale, ki budijo vero v lepšo bodočnost. Saj so vsi namenjeni izboljšanju narodne dobrobiti v duševnem in gospodarskem pogledu. Prav je tako in naš narodič bo hvaležen vsem tistim, ki se danes v trudapolnem delu zanj žrtvujejo in ga dvigajo iz zemlje, v katero je le prečesto v svojem delu za vsakdanji kruh zarit ko krt. Sem spadajo tudi navseti naših zadrugarjev. Posebno je ugajal članek o našem zadružnem delovanju, katerega je pisal mož, kateremu nedvomno gre ime mojstra v zadružnih vprašanjih. Kakor sta duh in telo združena, tako tesno bi moralo biti pri nas združeno kulturno in gospodarsko vprašanje. Gospodarska vprašanja delajo danes težkoče vsem merodajnim krogom. Zato bi izvedba v omenjenem članku navedenega načrta blagodejno vplivala na naše zaostale gospodarstvo. Načrt je nedvomno izvedljiv, treba je le vzajemne dobre volje za njegovo izvedbo. Kakor vse kaže, se bo bodoči gospodarski razvoj sukal bolj v zadružnem okvirju. Slednje bomo morali vzeti sami čimprej v roke, če nočemo, da bodo to storili drugi. Seve bodo nastali razni pomisleki, posebno bo odprto vprašanje, kakšno stališče bodo zavzeli napram tej zadružni ustanovi odjemalci. Vendar se bo z dobro voljo premostila vsaka, še tako težka ovira.

Tinej B.

Prvo zadoščenje našemu bivšemu županu. (Loga ves ob Vrbskem jezeru.) O razpustu našega občinskega odbora smo poročali. Odbor je obstojal

iz 10 Slovencev, 5 pristašev bivše socialistične in 1 pristaša landbundovske stranke. Sedaj upravlja občino župan sosednje Vrbe. Nekateri osebe, katere je dobro „informiral“ neki tukajšnji funkcionar domovinske fronte, so očrnilo razpuščeni občinski zastop in posebno župana Rainerja, ki je 11 in pol leta županoval v splošno zadovoljnost. Začelo se je govoriti, koliko dolga ima občina in kakšni neredi s se vršili pri obračunih. Na take zlobne očitke odstavljeno župan in občinski predstojniki niso mogli molčati in so prosili novega občinskega upravitelja, naj kliče razširjevalca neresničnih vesti na odgovor. Zaslisanje se je vršilo 22. m. m. v občinski pisarni. Upravitelj g. Heinz je ob tej priliki povdaril, da se je vršila zadnje dni revizija občinskih računov po revizorju dež. vlade in je dognala, da se nahajajo računi v popolnem redu. Vsled tega je sleherni sum neutemeljen. Na odgovor poklicani osebi sta izjavili, da se ne spomnjata svojih očitkov proti občinskemu gospodarstvu in če sta kaj napačnega izjavili, to obžalujeta. Svojo izjavo sta tudi podpisali. S tem je bilo navzočim članom bivšega občinskega predstojništva dano polno zadoščenje in so odstopili od nadaljnjih korakov, ker želijo v interesu občine končnega pomirjenja.

Brdo pri Šmohoru. France Grafenauer, pd. Plic, že več tednov hudo boleha. V soboto 30. novembra je prejel sv. zakramente za umirajoče in je zelo slab. Prijatelje prosimo, molite zanj! Danes, 2. dec., je izpolnil 75 let, in jutri ima svoj

To in ono z Zilje. Odkar piše č. Hani svoja pisma iz Pečnice, je zavlada v našem listu nekakšen molk o Zili. Življenje pri nas pa gre svojo pot. Par najvažnejših dogodkov: Bistrica je dobila novega župana že v septembru in sicer v osebi Janeza Katnika, pd. Štroblča. Njegov oče, korenit in pristen ziljski mož, je zložil znano našo himno: Tam kjer teče bistra Zila... Naše interese zastopajo v novem odboru še Jožef Hebein, pd. Čičej, Brandstätter Jožef, pd. Vaguta, in Milonik Lojze, pd. Miševc. Tudi Straja ves ima že precej časa nov občinski odbor. Župan je Janez Schnabl, pd. Hrepec, poleg njega nas še vodijo in zastopajo Janez Wiesek v Drevljah. Šnabl Jože v Draščah in Milonik Janez, pd. Koren v Zahomcu. — Še kaj o letini, ker začinjamo že nove pridelke. Žita so bila dobra. Bali smo se za krompir, pa je razmerno dobro pokazal. Koruze nam je precej požrla v avgustu suša. Posebno težko je prizadela Bistrica. Italijani še mnogo povprašujejo po našem lesu. S plačevanjem pa se jim nič ne mudi, menda čakajo na zmago v Abesiniji. Nekaj časa je izredno cvetel izvoz sena na Trbiž, kjer so ga plačevali po 9 šilingov meterski stot, sedaj pa ima dovoljenje za izvoz en sam posestnik, ki je vložil prošnjo za tozadevno izvozno dovoljenje. — Ker bo vsak čas zapadel sneg, se že pripravljamo na smučanje in „kšeft“ ob njem, če ga bo kaj. Začenši od naših malih pa do častnih načelnikov „Škivereina“ si že vsak maže in pripravlja svoje „dilce“. Menda v smučarskem društvu močno pogrešajo gospoda Hanija. Gorjanci nameravajo za smučarje napraviti posebno progo s svoje planine. — Da vzdržimo ravnovesje z drvečo civilizacijo, se naše slovensko društvo pogloblje v kulturnem delovanju. Po Miklavževem večeru priredi o božiču krasno igro „Vrnitev“. Tudi bistriški ferajn nekaj pripravlja, pa se njegove konkurence malo bojimo. Tudi v verskem pogledu smo prav pridni in so čč. dušna pastirji z nami gotovo zadovoljni. Dovršujemo ravnokar nekake stanovske duhovne vaje, ki so vtille farnima družinama novega duha. Adventni čas pa nam bo še posebej dobra priprava na še globlje življenje s Cerkvijo.

Božična in novoletna voščila. Naročila sprejema uprava do 15. t. m. Voščilo stane pavšalno vsoto 5 S. Zadrugam, obrtnikom, trgovcem in tudi zasebnikom se nudi najlepša prilika, da izrazijo svojim članom, odjemalcem, prijateljem in znancem vesel božič in srečno novo leto.

Železna Kapla. Ob cesti v Belo je bil vnovič postavljen in blagoslovljen križ pri Podobniku. V poletnem času je promet v Belo in čez Jezerski vrh živahen. — Na cesti, ki pelje iz Kaple na Obirsko, je bila v pečah blagoslovljena spominska plošča tam umrlemu pridnemu delavcu in družinskemu očetu Mihaelu Durnik. Gradba obirske ceste lepo napreduje. Morda še doživimo v par letih avtomobilsko zvezo z našimi sosedi — Selani. — V romarski cerkvi Device Marije v Trnju so bile isti dan tri poroke v isti družini. Poročila se je hči, starši so obhajali srebrno poroko, stari starši pa zlato poroko. — Letošnja jesen je bila prav ugodna za naše gorske kmete, kakor malo-

kdaj. Domači in tuji lovci so imeli mnogo opravkov. Da bi le ne onečaščali nedelje! Kaj bo z mladino, ki ne pozna več Gospodovega dneva? — Umrli je marljivi Peter Šumi, v 84. letu starosti pa Karl Spitaler, bivši lekarnar na Dunaju. Počeval je tudi nekaj časa naše gorske otroke kot potovalni učitelj.

Izgubil se je! (Medgorje.) Dne 14. m. m. je odšel na večer z domu v Običah 80letni tesarski mojster Florijan Maček. Pred odhodom je dejal, da gre na Rute v gostilno. Pot vodi skozi pol ure dolg gozd. Starček ni prišel v gostilno in se tudi ni več vrnil domov. Moral je zaiti, slutijo, da je padel preko visokih Vogljanskih skal. Iskali so ga domačini in tudi vojaščina iz Celovca, a do danes niso še našli nobenega sledu. Izgubljeni je bil daleč okoli znan in spoštovan po svoji obrti.

Vesela ženitnina v Bilčovsu. V nedeljo 24. m. m. je prijuckala od Miškovnika dol k družnici v Velinji vesi vesela svatovska družba z ženinom Miškovnikovim Jokejem in nevesto Cilko s Štajerskega. Mladi par je zvezal stric župnik Hani Maierhofer z Pečnice. Zvečer so se pripeljali z avtom še sorodniki in znanci iz Otič pri Celovcu. Ob veseli, poskočni godbi in lepem petju, ki ga je dovršeno podajal bilčovski moški zbor, smo se veselili pozno v noč. Bil je tudi zadnji dan zabave in plesa, kajti na god sv. Katarine po davni navadi ples že vsaki mine. Novoporočencema sreče in zdravja, miru in ljubezni!

Borovlje. Dne 29. nov. t. l. smo pokopali Jožefa Smrekarja, ki je dosegel starost 71 let. Rajni je bil doma iz Galicije ter bil zaposlen dolga leta v tukajšnji žični tovarni Bil je marljiv, poštenjak ter dober družinski oče. Posebno rad je prebiral „Koroškega Slovenca“, svojčas pa je bil naročnik „Mira“. Zaostali družini naše sožalje! — Dne 19. nov. je bil tukaj pokopan gospod Ernest Düsel, vpokojen učitelj drž. strok. šole za puškarstvo. Rodom iz Nemčije je bival 56 let v Borovljah in dosegel 83 let. Kot izredno dober puškarski strokovnjak je bil znan daleč preko koroških meja in je izučil par sto učencev.

Smrt zveste naročnice. (Bistrica na Zili.) Moramo se spomniti rajne Mežnarjeve matere Uršule Bipp, ki so nas v letošnji jeseni zapustili. Prava zilška mati so bili, neumorno delavni, verni in zavedni. V istem duhu so vzgajali tudi svoje otroke. Svoječasno že so bili naročeni na „Mir“ in nato so ostali vsa leta zvesta naročnica „Koroškega Slovenca“. Ljubili so slovenske knjige in še iz njih črpali svojo veliko življensko modrost. Vzorna mati nam ostanejo v spominu.

Blato pri Pliberku. (Razdor.) „Težko je v miru živeti, če tega noče zlobni sosed,“ pravi star nemški pregovor. Naša lepa vasica ne more priti do mirnega sožitja vseh vaščanov. Vedno spet je ta ali drugi vzrok, da se razburijo vaški duhovi, vedno spet se med nas naseljuje tam nemir in prepir. Nedavno je našel nek tukajšnji vaščan na vratih svoje kajže listek, na katerem so bile napisane besede izzivalne vsebine. Kmalu navrh je nekdo grdo onesnažil stranišča pri dveh posestnikih. Že dalje časa sem opazujemo, da nekdo smotno skrbi za razdor in razburjenje med sosedi in tako škoduje naši vasici na njenem dobrem imenu. Če je torej že pri nas tako, kako hudo šele mora biti v velikih družinah, v katerih živimo!

Blaznikova „Velika Pratika“ za leto 1936 je izšla in se dobiva pri založniku, tiskarni J. Blasnika nasl. Ljubljana, Breg 10, in v vseh večjih trgovinah. Ta naš najstarejši slovenski ljudski koledar je res praktičen in zanimiv. Zato ga hoče imeti leto za letom vsaka slovenska družina. Letos mu je dodana še večbarvna reprodukcija lepe slike „Poklon Modrih“.

Drobiž. V Sloveniji so minuli teden svečano proslavili 135letnico rojstva škofa A. M. Slomška in 60letnico rojstva dr. Janeza Ev. Kreka. — Za dekana v Pliberku je imenovan č. Val. Brandstätter, za provizorja v Blačah č. Jožef Tabatzky, za provizorja v Št. Rupertu č. Jože Komar, za kaplana v Dobrli vesi č. Janez Spendal. — 29. maja prih. leta bo slovesno otvorjena cesta čez Pako. — V celovški stolnici sta bila poročena posestnik Pavl Šlemic iz Svetne vesi in pos. hči Apolonija Male iz Št. Janža. — V Grabštanju je umrl bivši dolgoletni župan Štefan Huderz. — Za župana v Smerčah na Zili je izvoljen dosedanji upravitelj Karl Jost. — Hotelier Weilguny iz Vrbe je bil, ker je kriv nesrečne smrti trgovca Florijančiča, obsojen na 4 mesece strogega zapora pogojno. — Feliks Malle iz Sel in Rudolf Christansig iz južne Amerike imata na vesti več vlovov. Obsojena sta na 7 mesecev zapora. — V Celovcu so zaprli nevarnega vlomilca Engelberta Korošca. — Ednajst-

letni Valentin Ročičjak iz Male vesi pri Škocijanu se je nevarno poškodoval s sekuro in se nahaja v deželni bolnici. — Inž. Piussi, ki je povozil v Porečah 7letnega šolarja Čemernjaka, je bil obsojen pogojno na mesec dni zapora.

NAŠA PROSVETA

Slovenska prosvetna zveza izreka tem potom svojo iskreno zahvalo vsem številnim sodelavcem, ki so s svojo žrtvijo doprinesli k lepemu uspehu voditeljskega tečaja in k vzornemu poteku občnega zbora. Naj so prosvetni dnevi v Celovcu slovenski koroški mladini glasna pobuda za dobro nadaljevanje tako hvaležnega kulturnega udejstvovanja! Osrednji odbor.

Zahomc pri Zili. Naše društvo priredi v četrtek dne 5. decembra ob 8. uri zvečer v dvorani pri Hrepcu Miklavžev večer. Na sporedu deklamacije, prizori in nastop Miklavžev. Vabi odbor.

Št. Vid v Podjunu. („Prisega o polnoči.“) Predzadnje nedelje je podala „Danica“ na odru pri Voglu lepo igro „Prisega o polnoči“. Ljudstva se je natrpalo v dvorani, da je bila polna do zadnjega kotička. Otvorili so prireditelji pevci s pesmijo. Sledeča igra je našla hvaležne gledalce, ki niso nikakor štedili s priznanjem. Pohvaliti moramo na odru novince, tako posebno Žličjakovega Pepija in Lekševoga Pepija, ki sta vlogi sijajno rešila. Ostali igralci so svojo že poznano izvežbanost na odrih istotako spet dobro uveljavili. Glavna zasluga lepega uspeha pa gre našemu režiserju Janezu Kežarju, ki je dokazal, da dobro pozna vse skrivnosti odra in „oderskih“ ljudi.

Gljine—Borovlje. Društvo slovenskih diletantov nas je s svojo jesensko prireditvijo dne 24. nov. iznenadilo. Lepa Cingelčeva dvorana je bila polna in z največjim zanimanjem je sledilo ljudstvo izvajanjem pevcev in igralcev. Igra „Trije klovnji“ se je poda'la prvič na Koroškem in povzročila mnogo smeha, posebno je ugajalo vpleteno petje. Igralce poznamo kot dobro izvežbane moči, tudi novinka je nastopila tako vzorno, da bo vredna potomka svojega očeta. Nato je nastopil moški zbor s šestimi pesmi, med temi je nekaj čisto novih, n. pr. „Završki fantje“ in „Naša boba več vina piv“ ter „Danica“. Lepo uniformirani mešani zbor je podal štiri ljubke pesmice, ki so tako ugajale, da bi občinstvo najraje kar pri Cingelcu ostalo. Med odličnimi gosti smo zapazili tudi g. jugoslovanskega generalnega konzula s soprogo in g. vicekonzula.

GOSPODARSKI VESTNIK

Ostrice, ki bolj.

Vsakdanja je že postala bolezen, ki ovira dobro kmetijsko gospodarjenje. Eksekucije in licitacije nas ne vznemirjajo več. Vajeni smo že, da stoji za vsak mali zaostanek na javnih in drugih dajatvah že eksekutor v hiši in beleži neizprosne številke v svoj zapisnik. Ob licitacijah ne kupujejo znanci in sosede, pač pa le prečesto tuji izkoriščevalci kmetove zadrege. Zgodijo se prepogosto slučaj, da se izdruži živina do tretjine pod normalno ceno. Uboge so številne male družinice, katerim odženejo za neplačane dolgove zadnji rep iz h'eva in jih prepustijo še hujski bedi.

So kmetije, ki že leta dolgo čakajo kupca, ki bi se jih usmilil. Dokler je bilo v hlevu še kaj živine, so se vršile licitacije zapored. Končno je zmanjka in kmetija se vidno uničuje. Zmanjka gnoja, gospodar oddaja zemljo v najem, kmetija se prazni in krči dotlej, da ostane še poslopje z zadnjim kosom neobdelanega zemljišča. Nekoč cvetoča kmetija ostane za malenkostno svoto naprodaj, kupcev ni in tudi nikogar, ki bi skrbel za poslopja in zemljo, ki so prej dajala življenje in kruh celi družini.

Vedno spet je tako, da se težave množijo tedaj, ko je kmetu itak hudo. Zadnji dve leti sta za to žalosten primer. Neugodna zima je po nekaterih krajih uničila vso ozimino. Komaj so v vigradi vsejali drugo vseme, že je spet toča učinila drugi pridelek. V mnogih krajih je letošnja pozna slana uničila ves sadni cvet, poletna suša spet je pobrala na itak pičlih travnikih vso otavo. Ni čuda potem, da ni kritja za terjatve, ki so vsako leto iste ali se celo cvišavajo. Kolikokrat čaka kmet dolgo časa, da pričaka par krvavo prisluzenih grošev, njegovi davki in druge dajatve pa morajo biti plačane ob določenem roku.

Zato mora dvakratno boleti, če skušajo brezobzirni ljudje kmetovo stisko izkoristiti v svoj dobiček. Oblast je v takih slučajih dolžna, da poseže s primernimi odredbami vmes. Če ni pri dražbah živine dovolj kupcev-domačinov, naj bi dražile živino vsaj kmetijske postaje za ceno, ki je kmetu pravična! Potrebna je nadalje postava, kdo sme kmeta brez nadaljnjega dovoljenja rubiti. Godijo se primeri, da razni mešetarji in prekupci spravljajo kmeta v pogubo brez prave, resne potrebe. Zadolženim kmetijam se ne sme odvzeti zadnji kos živine, ker se s tem uničuje vse ostalo gospodarstvo. Povsod je dovolj malih gospodarjev z raznimi pokojninami ali rentami, ki iščejo zemljišča v najem. Ti naj prevzamejo zemlje toliko, da zamore kmet še sam naprej gospodariti, ob vzajemni skrbi bo pomagano obema. I. P.

Nekaj o jesenskem oranju. Pridelki njiv so v veliki meri zavisni od obdelovanja zemlje. Pravilno oranje omogoča pripravo hrane v zemlji, nemoten razvoj korenin v njej in bujno rast rastlin. Spomladi nam primanjkuje časa za oranje. Zato orjimo v jeseni, dokler tla ne zamrznejo ali jih ne pokrije sneg. Oranje v mokroti ne škoduje, važno je le, da pustimo brazdo odprto, da zamoreta sneg in dež prodreti globoko v notranjost. Razlika med njivami, preoranimi v jeseni ali vigradi, je vedno očitna. Vidna je ne samo pri jarih žitih, ampak tudi pri okopavinah. Jesensko oranje zboljšuje zemljo, zemlja se dobro vleže ter ohrani hrane in vlage do konca rasti. Oranje v jeseni uniči mnogo plevela. Zato so pridelki po jesenskem oranju skoroda za petino večji.

Beljaški trg minulega tedna: Zelje 30—40, karfiol 1.40, repa 40, pesa 20, salata v glavicah 10, endivija 15, oluščeni grah 90, oluščeni fižol 80, čebula 40, česen 2.20, paradižniki 80, špinača 60, jed. buče 20, redkvice 60, hren 1.80—2.20, peteršilj 80, pozni krompir 15, kislo zelje 60, kislja repa 50, namizna jabolka 60, namizne hruške 1.00, navadna jabolka 40, navadne hruške 60, goveje meso 1.80 do 2.60, telečje 1.80—2.40, svinjsko 2.00—2.80, ovčje 1.60—2.40, prekajeno meso 2.40—3.60, oreha 1.20, suhe hruške 1.40, krljci 1.20, suhi češplji 1.20, čajno maslo 4.40, sirovo maslo 3.80, strd 4.80, pitane kokoši 2.60, kapuni 3.80—4.00, stare kokoši 2.60, race 3.20—3.40, gosi 3.00, jerebice 2.00, vložena jajca 15, sveža jajca 20 g za komad.

ZANIMIVOSTI

Postiljon in nato ministrski predsednik. Pred 30 leti je vozil v malem mestecu Chateldun v francoski provinci Auvergne s starim poštnim vozom pošto na kolodvor postiljon, ki je imel čudno navado. Čim je došel na cilj, je obesil konju torbico z ovsem, sam pa se je vsedel v železniški voz in marljivo čital neko knjigo. Nekoč je prezrl prihod vlaka, nevoljen potnik mu je iztrgal iz rok knjigo in v svoje začudenje zaznal, da se je mladi poštar ukvarjal z latinsko slovnico. „Ali hočeš postati učenjak,“ je vprašal fanta. „Tega ne, nerad pa bi vse svoje življenje prebil na svojem poštnem vozu,“ mu odvrne ta. Kmalu nato je postiljon napravil izpit v srednje šole in še druge izpite, kajti danes je mali nekdanji postiljon francoski državnik Pierre Laval.

Petrolej pod mestom. Okolica mesta Oklahoma v Ameriki slovi po izdatnih petrolejskih vrelcih. V zadnjem času pa so odkrili tudi pod mestom veliko petrolejsko polje. Petrolej je danes v Ameriki trumf in tako se nahajajo poleg visokih mestnih nebotičnikov že številni stolpi, s pomočjo katerih vrtajo za petrolejem. Petrolejski sindikat se je tudi že odločil, da kupi več nebotičnikov in jih podere. Lastniki hiš se tega veselijo, ker bodo cene poslopij primerno visoke. Hiše, ki bi imele biti porušene, menda jih je cela mestna četrt, so seveda v vrednosti poskočile na dvojno dosedanjo višino.

Tekma v materinstvu. Lov za rekordi je nekaj pristno ameriškega. Advokat Müller je zapisal pred 10 leti pol milijona dolarjev ameriški materi, ki bo do leta 1936 ime'la največ otrok. Za nagrado se poteguje neka Kenny, ki ima deset otrok. Najbolj nevarna ji je Italijanka Bagnato, ki ima isto število otrok. Še drugih tekmovalk je mnogo in vse pričakujejo zadnje leto vsaj dvojčke, če že ne trojčke. In Amerika sklepa sedaj stave na mater-zmagalko.

Čudne hiše. Amerikanci slovijo po duhovitosti svoje vrste. V državi Utah so nedavno otvorili

gostišino, ki je zgrajena v obliki visokega moškega čevlja. Hiša je 30 m dolga in na najvišjem mestu 15 m visoka. V spodnjem delu čudnega čevlja, recimo: znotraj na podplatu je krasno opremljena gostilniška soba. Gostilna ima v podolgovatem delu seve tudi še nadstropje, ki je istotako dostopno gostom. Kot vrhica na velikanskem čevlju služi radio-antena. Gostilna je baje vedno polna gostov, posebno čevljarji jo radi posečajo. — V Kaliforniji stoji gostilna, zidana v obliki cilindra. Menda v njo radi zahajajo „frakarji“. Istotam je še druga gostilna v obliki likerske steklenice. Tudi ta čudna steklenica je baje vedno „polna“ in seve dobro zamašena.

Nekaj o krompirju. Iz države Peru se je razlilo po Evropi ne samo zlato, vojaki so prinesli iz male ameriške države še rastlino, ki je morda vredna več ko vse peruansko zlato. To je bil — krompir. Španski vojaki so leta 1538 visoko v peruanskem gorovju, kjer ne uspeva več nobeno žito, naleteli na rastline, ki so preživljale tamošnje prebivalce. Evropejci so se krompirja dolgo branili, šele ubožna Irska ga je uvedla kot poljski sad. Za njimi so ga začeli saditi še drugi, vendar povsod samo s pomočjo „očesc“, šele 1850 je nek misijonar prinesel iz Amerike seme dobrega krompirja, nakar se je krompir razširil na vso Evropo in postal pravi kruh ubožnih ljudi.

Spor za reko. Med Španci in Francozi se je vnela ljuta borba za reko Garonne. Francozi so do zadnjega bili uverjeni, da izvira ta znana reka južne Francije na njihovih tleh. Nedavno pa je nek francoski zemljeslovec rajšal po Pirenejih in odkril na španski strani velik vodopad. V dobri slutnji se je kmalu vrnil s svojo ženo in sinom na isto mesto in začeli so metati v globine vodopada kose zelenega barvila. Naslednjega dne je ves dopoldan tekla iz vrelcev reke Garonne zelena voda. Ker je baš letos hotela neka španska družba graditi ob vodopadu veliko elektrarno, je prebivalstvo južne Francije v velikih skrbih za svojo reko, ki mu je enako priljubljena kot nam naša Drava.

Najredkejša žival na svetu je menda takozvani pandamedved. Velik je kot so navadni rjavi medvedi, je pa snežnobelega barve. Ta medved živi do 5000 m visoko v tibetanskem gorovju. Šele sedaj se je posrečilo nekemu angleškemu raziskovalcu, da ga je zasledil in ustrelil. Kožo je poslal v London, kjer jo občudujejo tamošnji naravoslovci.

Edina abesinska železnica je kaj zanimiva. Dolga je 783 km in veže glavno mesto Addis Abebo z morjem. Je ozkotirna, tračnice ne ležijo na lesenih, marveč železnih pragih, ker bi les tam domače mrvlje kmalu razjedle. Vlaki vozijo samo podnevi, le izjemno vozijo brzovlaki tudi ponoči. V boljših vozovih se vozijo samo beli ljudje, v drugem razredu s poleg Evropejcev še Grki, Armenijci in Indijci, v tretjem pa pestra mešanica ljudi raznih rujavih in črnih plemen, pomešana z živalmi, katere istotako prevažajo v teh vozovih. Vozovi so električno razsvetljeni, imajo električne ventilatorje in stranišča. Jedilnih vozov ni, kolodvorske gostilne zato cvetijo in jih upravlja ena sama družina nekega Grka. Brzovlak vozi od morja do glavnega mesta tri cele dneve.

Več zločincev nego vojakov je po trditvi vrhovnega državnega pravdnika v Ameriki. Lani je bilo v Zedinjenih državah nič manj ko 270.000 umorov, roparskih napadov in drugih zločinov. Polivija ceni število oboroženih zločincev na 600.000 oseb, samo v zadnjih dveh letih je zaplenila pri njih 2974 strojníc in 280.000 strelcov. Nad deset milijard letno stane državo zatiranje tihotapstva.

Strah za zlato. Zlato je čudna roba. Ljudje jo imajo najrajši in jo zato trdno zapirajo. Amerikanske zakladnice slovijo kot najsolidnejše. Jeklene stene, strupeni plini, posebne eksplozivne naprave, fotoelektrični aparati in še do zob oboroženi ljudje stražijo rumeno kovino pred grabežljivimi rokami. Na tisoče stražnikov in uradnikov sedi podnevi in ponoči v temnih razsvetljenih hodnikih ameriških zakladnic. In vendar ni vsega zlata na svetu več kot za kocko 10 metrov, torej za velikost srednje hiše. In za to malo količino se konča toliko življenji, uniči toliko eksistenc, ubije toliko duš. Je reka resnica, če zlato imenujejo mnogi „hudičeva kri“.

Navada je železna srajca. T a s t svojemu zetu: „Kaj moram slišati? Ti si že pretepal svojo ženo?“ — Z e t (ki se je komaj oženil): „To ni nič hudega. Saj veste, da sva se z vašo hčerko še kot otroka rada pretepal.“